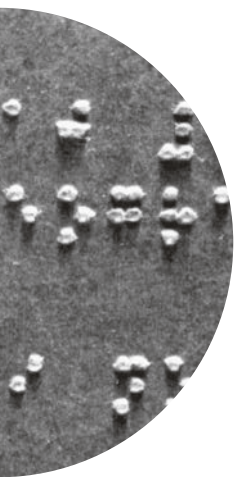

HAT PONT MÖGÖTT A VILÁG

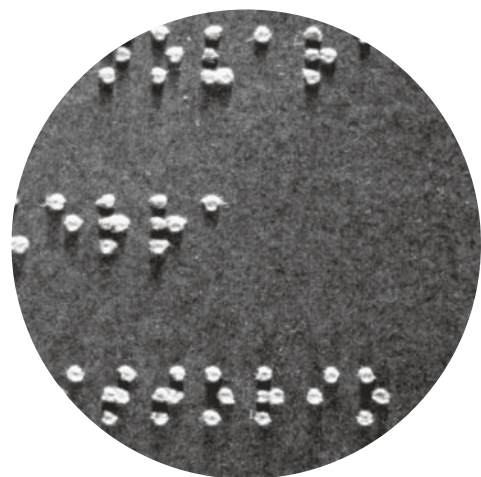
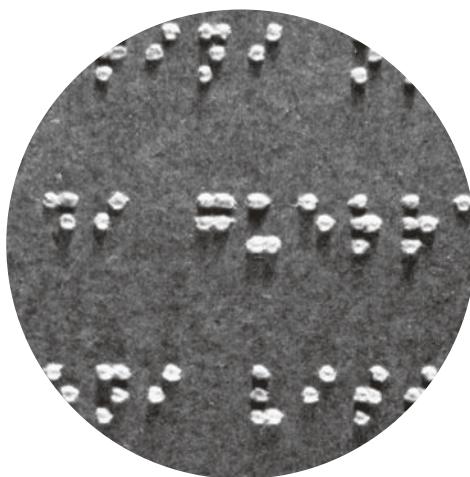
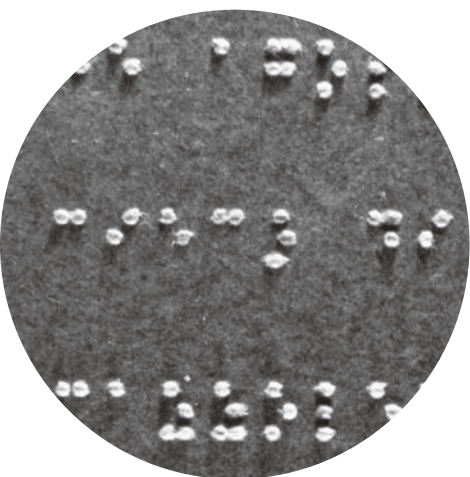
A Braille-írás története

A vakok számára a Braille-írás nyújt lehetőséget arra, hogy olvassanak, mégpedig a kezükkel. Ki volt *Louis Braille*, francia feltaláló? Mi köze *Napoleon* hadseregének a pontíráshoz, és milyen hosszú így a *Háború és béke*?

Louis Braille ötévesen veszítette el a látását, tíz évvel később pedig megalkotta a vakok pontírását. Találmánya úttörőnek bizonyult, de erre csak halála után döbbsent rá a társadalom. A Braille-írás ma már világszerte ismert és elismert.

Louis Braille (1809–1852)

Egy Braille-írással írt novella részletei a XIX. századból

♦ EGY MŰHELYBALESET

A kis Louis egy Párizs közeli faluban Coupvray-ban született 1809. január 4-én. (Ez ma a Braille-írás világnapja.) Édesapja bőrművesként dolgozott, és a kisfiú gyakran tartózkodott a mesterműhelyben. Hároméves volt, amikor kezében egy bőrvágó ollóval megcsúszott, az olló pedig belecsapódott a szemébe. A gyulladás elfertőződött, majd átterjedt a másik szemére is. Ötéves korára teljesen megvakult.

Abban az időben fogyatékkal élő gyermekek nem vagy csak nagyon ritkán jártak iskolába. Braille mindkét szülője tudott írni és olvasni – akkoriban ez is ritkaságszámba ment, ő maga testvéreivel együtt egy teljesen átlagos iskolába járt. Képtelenség volt mindent hallás után megtanulnia, ám a helyi plébános látva tehetségét, azt tanácsolta a szülőknek, hogy engedjék gyermeküket a fővárosba továbbtanulni, a világ első, vak gyerekek részére indított iskolájában,

amit Valentin Haüy gyógypedagógus alapított.

Louis édesapjával négyórás kocsit után érkezett az új intézménybe 1819 februárjában. Így lett tízévesen a párizsi Vakok Intézetének ösztöndíjas, egyben legfiatalabb növendéke. Utóbbi miatt Braille bébinek csúfolták társai. A növendékek szigorú rend szerint éltek a mindennapokat, és sokat nélkülöztek. Leginkább babot és kását ettek. A ruhájuk anyagát maguk

szótték. Az iskola ivóvizét közvetlenül a Szajnából vezették az épületbe, amely roppant rossz állapotban volt: az osztály- és a hálótermekbe is befolyt a víz.

A HADSEREG „ÉJSZAKAI ÍRÁSA”

Az intézményben jobbra szóbeli oktatás folyt, írni nem is tanítottak, de már használtak tankönyveket, amelyek vízbe áztatott puha papírra nagy méretű, dombornyomásos betűkkel készültek, de ezeket a gyerekek nehezen tudták tapintással olvasni.

Két évvel Braille érkezése után, új igazgató került az iskola élére, aki gyökeres pozitív változást hozott az iskola életébe, például a gyerekeket a botanikus kertbe vitték kirándulni, akik hosszú kötelet fogva vezették egymást.

Braille tizenkét éves volt, amikor ellátogatott az iskolába Charles Barbier de la Serre, egy hivatásos katona azért, hogy bemutassa az általa kifejlesztett írást. A tüzérszázados tizenkét ponton alapuló írásrendszert fejlesztett ki Napóleon megbízásából a francia hadsereg számára azzal a céllal, hogy a csataterén éjszaka, fény gyújtása nélkül is tudjanak írásban, rejtjelekkel kommunikálni. Az „éjszakai írás” papírba szúrt pontokból állt, amelyeket tapintással kellett elolvasni. A taktilis pontírást Barbier szonográfnek nevezte el. A rendszer a katonák számára túl bonyolultnak bizonyult, a gyermek Louis Braille-t azonban lenyűgözte, és tökéletesíteni szeretne volna. A francia katona azonban nem vette jó néven, hogy azt az írásrendszert, amelyet előzőleg a párizsi Tudományos Akadémia előtt mutatott be, most egy tapasztalatlan, fiatal vak fiú kritizálja. Így Braille önállóan dolgozott: a tizenkét

pontból álló karaktert hatra redukálta, hiszen az ember mutatóujjának ujjbegye ennyi pontot képes egyszerre érzékelni. Tizenöt éves korára kiforrott írásrendszert alkotott meg. Mindeközben rengeteget tanult: díjat nyert földrajzból, történelemből, matematikából, nagyon jól zongorázott, emellett pedig az iskola cipőüzletében dolgozott.

DIÁKBÓL TANÁR

Tizenöt évesen segédtanárként tanított, az iskola elvégzését követően pedig ő lett az intézmény első vak tanára: történelmet, geometriát és algebrát oktatott. Játzott csellón és orgonán is, tanári munkája mellett egyházenészként is tevékenykedett. Írásrendszerét diáktársai azonnal elfogadták és használták, szélesebb körben azonban jóval lassabban terjedt el. A saját iskolájában még csaknem két évtizedig a Haüy-féle vonalrendszerű, elavult nyomtatást részesítették előnyben.

Sajnos már a húszas éveiben jelentkeztek nála a tuberkulózis tünetei, a betegség végzett vele két nappal a negyvenharmadik születésnapja után, 1852. január 6-án. Elhunytáról egy újság sem adott hírt. Szülőfalujában temették el, ahol szülőházát nem sokkal később múzeumnak rendezték be. Halála századik évfordulóján, 1952-ben hamvait a párizsi Pantheonba vitték, ott nyugszik.

Csak halála után két évvel ismerték el hivatalosan Franciaországban Braille írásrendszerét, majd a XIX. század végére az egész világon elterjedt. A magyar Braille-írás 1901-től vált hivatalosan elismert írásrendszeré.

A feltalálót leginkább az foglalkoztatta, hogyan építhetne hidat a látók és a nem látók világa közé. „A szélesebb

értelemben vett kommunikáció a tudáshoz való hozzáférést jelenti. Nincs szükségünk száncsalomra, és arra sem kell bennünket emlékeztetni, hogy kiszolgáltatottak vagyunk. Egyenlő partnerek kell minket tekinteni, és ezt egyedül a kommunikáció útján érhetjük el” – vallotta.

AMIT A BRAILLE-ÍRÁSRÓL ÉRDEMES TUDNI

Látóként leggyakrabban a gyógyszerdobozokon találkozhatunk vele, vagy egyes élelmiszerek csomagolásán, liftek kezelőpaneljén. A Braille-írásnak köszönhetően a látássérültek nemcsak írásos szövegekhez, irodalmi művekhez, tananyagokhoz, újságokhoz férhetnek hozzá. A módszer kották, matematikai és kémiai képletek rögzítésére is alkalmas. Egy Braille-karakter hat pontból áll, amelyek egy álló téglalap alakú cellában, két oszlopban és három sorban helyezkednek el. Összesen hatvan-négy fajta karakter hozható létre.

A Braille-írás az egyes nyelvek karakterkészletének speciális írásrendszere. Ennek megfelelően a különböző nyelvek Braille-karakterei között is lehetnek eltérések, a magyar Braille-ábécében például külön jelölik a hosszú magánhangzókat és a kétjegyű mássalhangzókat. A Braille-betűket tilos nagyítani vagy kicsinyíteni, hiszen a pontok egymástól való távolsága állandó és szabványban rögzített, amely megfelel a tapintó ujjbegy nagyságának. A pontírásnak nagy a helyigénye. Ez azt jelenti, hogy az így készült könyvek mérete többszöröse a sík-nyomtatott változatokénak, például Gárdonyi Géza Egri csillagok című regénye tizenegy, míg Lev Tolsztoj Háború és békéje ötvennyolc vaskos A4-es méretű kötetet tesz ki. ♦

KÉPMÁS > családi naptár

Edzések, különórák, bemutatók, szülői értekezletek, családi ebédek – nemcsak megszervezni nehéz, hanem fejben tartani is. De nem is kell! Vezesse minden családtag programját egy helyen!

MEGÚJULT ARCULATTAL, VIDÁM GRAFIKÁKKAL

Az illusztrációkat Balassa Nikoletta
RGB Kreatív Awards díjas grafikus készítette.

RENDELJE MEG KÖZVETLENÜL A KIADÓTÓL
20% KEDVEZMÉNNYEL

2900 Ft helyett **2320 Ft-ért***

> kepmas.hu/naptar

*Postai küldésnél csomagolási és postaköltséget számolunk fel.

ÖRÖMHÍR MINDENKINEK!

BÁRHOL ÉS
BÁRMIKOR
MOBILON IS!

SZEREZD MEG:
Google Play

Letölthető az
App Store-ból

SZÖVEG –
FEKETE FANNI

KÉPEK –
PÁCZAI TAMÁS

Jézus az ablakban

Bibliai személyekről és szentekről készít kesztyű- és ujjbábokat *Kuruczné Lovas Júlia*. Az ötgyermekes kézműves szerint a bábozás nemcsak a Szentírás tanításait hozhatja közelebb a gyerekekhez, hanem saját érzéseiket is jobban megismerhetik általa. A bábkészítőt otthonában látogattuk meg, ahol már több száz kesztyűbáb született.

♦ A hálószoza sarkában kialakított műhelybe lépve, polcon sorakozó bábfigurák fogadnak, több kosárban pedig különböző anyagok, szalagok, nemezgolyók, rózsaszín bábfek várakoznak sorsuk beteljesülésére.

„A lányaim azon szoktak viccelődni, hogy jobb velem vigyázni, mivel egy kosárnyi levágott fejet tárolok” – mosolyog Júlia, aki az alkotás szeretetét gyerekkorából hozta: óvónő édesanyja is mindig készített valamit otthon. Akkoriban csak állami és vállalati óvodák működtek, amelyek nem voltak olyan gazdagon ellátva eszközökkel, mint ma. A rendszerváltás idején aztán rengeteg egyházi iskolát alapítottak, és ezzel párhuzamosan az intézményekben megindult a hitoktatás. Az ekkor még teljes állásban fejlesztőpedagógusként dolgozó Júlia azt tapasztalta, hogy a hittantanároknak nincs mire támaszkodniuk, noha a foglalkozás a gyermekekkel különleges módszertant igényel, amelynek egyik legjobb eszköze a bábozás. Munkájuk támogatására

kezdett bábok varrásába, többek között saját gyerekei hitoktatóinak is készített néhányat. Aztán ahogy gyűltek a pozitív visszajelzések, egyre többet foglalkozott a kézművességgel, amit kötetlen munkaideje is lehetővé tett: délelőtt varrta a bábokat, délután gyerekeket fejlesztett.

A rendszerváltás után egy évet töltött Angliában, ahol nagy hagyománya van a báboknak, s egy ott látott szabásminta alapján készítette el az első bábfeket.

Magyarországon egyedülálló a tevékenysége (rajta kívül a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat készít hasonló figurákat). Külföldön akadnak néhányan, de teljesen más, a Muppet Show szereplőit idéző, mozgó szájú és fejú bábokat gyártanak, amelyekkel ő kevésbé tud azonosulni. „Nem szeretem, ha egy bábnak korong alakú vagy teniszlabda feje van, amely folyamatosan billeg. Ez elveszi a hangsúlyt a lényegről, és komikussá teheti az adott bibliai személyt” – magyarázza.

A gyerekek még mesevilágban élnek, és elhiszik, hogy a Jézus-báb egy valóságos személy, akinek talán könnyebben megnyílnak, mint a hitoktatónak.

A bábkészítő az „átkosban” a Krisztina téri plébániára járt testvérel, és a közösség hamar magával ragadta. Később egyházi gimnáziumban végezte tanulmányait, de hite idősebb korára mélyedt el. „Ekkor értettem meg, hogy a megváltás személyesen értem is történt.” Úgy gondolja, a felnőtt hitéért mindenkinek meg kell harcolnia, még akkor is, ha mindig keresztény környezetben élt. Ő ezt első munkahelyén élte meg, ahol a keresztény tanítások helyett az üzleti érdekek számítottak.

Gyermekei születése után egyre nagyobb teret nyert életében a bábkészítés, mostanra, háromszoros nagymamaként ez tölti ki napjainak nagy részét, bár pedagógusi munkájának sem mondott búcsút.

HITVALLÁSA A HITELESSÉG

Júlia leggyakrabban az Újszövetségben szereplő személyek mását készíti el: Jézus mellett Szűz Mária, Mária Magdolna, néhány apostol, a betlehemi pásztorok és a háromkirályok sorakoznak az egyik polcon. Azt, hogy egy báb mennyi idő alatt nyeri el végleges formáját, nehéz megválaszolni, mivel sorozatban készülnek, tízesével készíti azokat, de ha egyedi megrendelést kap, egy napot is igénybe vehet egy báb megvarrása.

Egy másik polcon a bábok ruháinak alapjául szolgáló színes textileket mutatja. „Olyan anyagokat veszek alapul, amelyeket akkoriban is használtak, tehát műszálás vagy kötött ruhába nem öltöttem a figurákat” – mondja. A királyok, királylányok öltözékét bársonyból varrja, míg a pásztorok bundája valódi szőrme. Júlia a bábkészítés folyamatában a kézzel varrást élvezi leginkább. „Szeretek szép anyagokkal, bársonnyal, selyemmel dolgozni, feldíszíteni a szentek, királyok ruháit.” Törekszik arra, hogy hitelesen ábrázolja a bibliai alakokat és a szenteket. Utóbbiak esetében többek közt templomok üvegfestményeit vette alapul, míg

előbbieknél – a Szentírásban olvasható jellemzések mellett – a képes gyerekbibliákból inspirálódott. Keresztelő Szent János például a Biblia szerint bőrvet hordott, így hasonlóval a derekán ábrázolja, de míg a Szentírás torzonborz külsejűnek írja le, a bábkészítő ügyel arra, hogy a figurák ne legyenek ijesztőek.

Komoly dilemmát jelentett számára Júdás megformálása is. „Mindannyiunknak vannak negatív tulajdonságai, ebből a szempontból ő is csak egy a sok közül, ugyanakkor mégiscsak elárulta Jézust” – mondja. Végül úgy oldotta meg a kérdést, hogy a tizenkét apostol közül az egyiknek sötét ruhát varrt – a hitoktatók döntése, hogy melyiket választják Júdásnak.

Jézus ábrázolása különösen nagy felelősséget jelent Júlia számára, hiszen a bábon keresztül a Megváltó üzenetét közvetíti a gyermekeknek. Valamennyi bábhoz különböző kiegészítők tartoznak: Jézushoz serleg (az utolsó vacsora jelenetéhez), Mária Magdolnához olajos fiola, Árpád-házi Szent Erzsébethez egy cipókkal teli kosár. Egyes szenteknek állat kísérőik is vannak, Árpád-házi Szent Margit társa egy nyuszi (a Nyulak szigetére utalva), Szent Ferenc pedig egy farkas, míg övének madarak csücsülnek. A gyerekek kedvencei az újbáb bárányok, amelyeket ők is fel tudnak venni.

Júlia a legtöbb bábót egyedül készíti el, de olykor nyolcvanhét éves édesanyja is beszáll a munkába. Illetve fogyatékkal élővel is dolgozott együtt: amikor az egyik egyházmegyétől háromszáz bábra kapott megrendelést, a Palota-15 Nonprofit Kft. megváltozott munkaképességűekből álló csapatától kért segítséget, akik precízen megvarrták a bábok testét. Egy másik alkalommal egy dombóvári otthon autista lakói gyúrtak nemezgyókat, amelyekből Szent Ferenc madarai készültek. Az arcot sosem bízza másra, mivel abban fejeződik ki legjobban a báb karaktere – nincs köztük két egyforma.

ASSISI SZENT FERENC A HÁZTETŐN

A legtöbb megrendelést karácsony és húsvét előtt kapja – általában magyarországi iskoláktól, de küldött már bábokat Erdélybe, Ausztriába, Kárpátaljára és Németországba, egy ott élő magyar hitoktatónak is. Leggyakrabban a tízes készletet kérik, de akadnak egyedi megrendelések is: a Maros megyei Hajlák atya legalább negyven szentet rendelt tőle, továbbá elkészítette már Teréz anya és II. János Pál pápa mását is.

A felnőtt kézre tervezett kesztyűbábokat elsősorban óvodás és kisiskolás gyermekek hitoktatásában használják, de az említett erdélyi atya jegyesoktatáshoz és gyászfeldolgozás során is alkalmazza azokat. Sokszor készítet babot keresztelőre is, például Szent Fülöpöt és Szent Vincét. „Különleges dolog, ha a gyermek védőszentje ott áll a szobájában, és kicsi korától kezdve ismeri a történetét” – véli.

A Szent Ferenc-báb még Assisibe is eljutott, ahol Júlia egy ferences zarándoklaton járt férjével, és nagy sikert aratott a helyiek körében. „Amikor feltettem egy háztetőre (a Napfivér, Holdnővér című film egyik jelenetére utalva – a szerk.), sok járókelő sereglett oda, mind felismerték” – emlékezik vissza.

A bábokról sok más kedves emléket őriz. A karantén alatt például egy kisfiú a panellakásuk ablakába tette a Jézus-bábot, egy „Vigyázatok magatokra!” feliratú táblával. Egy másik, megmosolyogtató történet szerint egy ismerős hittantanár óráján egy kisdíák a betlehem királyok ajándékáról szóló fogalmazásban mirha helyett Milktát írt. Erre emlékezve Júlia később apró csokoládékat csempészett az egyik, nekik adott királybáb ládájába.

BÁBOKKAL AZ ÉRZELMI INTELLIGENCIÁÉRT

A bábozásnak számos pozitív hatása van a gyermekekre, például fejleszti az érzelmi intelligenciájukat és empátiás készségüket. Az eljátszott történetekből új érzelmeket

ismerhetnek meg. Az óvodások és a kisiskolások a példázatok mélyebb jelentését ugyan még nem értik, de beépül a tudatukba, és később, ha hasonló helyzetbe kerülnek, emlékezni fognak rá.

A bábok célközönsége az óvodás és kisiskolás korosztály, ugyanakkor a kamaszokat is bevonhatják, ha közösen előadnak egy-egy történetet a kicsiknek.

Néhány fotó erejéig mi is bábozunk Júliával: Márta fakanállal a kezében készíti ebédet a hozzájuk érkező Jézusnak, akit Márta testvére, Mária fogad. „A gyerekek elgondolkozhatnak rajta, hogy ha vendéget várunk, mi a fontosabb, tüsténkedni körülötte, vagy meghallgatni, és vele lenni minden gondjában” – mondja a bábkészítő.

Ugyan a bábozás sok előkészületet igényel a pedagógusoktól, úgy véli, megéri, hiszen aztán minden évben fel tudják használni az ötleteket. Ezeket a BÁBLIA bábok a Bibliához névre keresztelt Facebook-csoportjában is megoszthatják egymással. „A hittanórákra olyan gyerekek is járnak, akik nem vallásos családból jönnek, a hitoktatóknak pedig nagy feladat, hogy elfogadtassák velük a kereszténységet” – fogalmaz. Ráadásul egyre több az ADHD-s gyermek, emellett rengetegen élnek csonka családban, akik extra figyelmet igényelnek – a bábofoglalkozások őket is lekötik. Ilyenkor mozgásban van az osztály, például mindenki kap egy-egy madárkát, amelyet „megröptethet”. A báboknak köszönhetően jobban megnyílhatnak, és könnyebben ki tudják fejezni az érzéseiket, ami szorint gyakran a felnőtteknek is problémát jelent. Ehhez jó módszer lehet, ha a hitoktató az eljátszott jelenetek után beszélgetőkört indít, amelyben a gyerekek megoszthatják az adott példabeszéddel kapcsolatos érzéseiket, fájdalmaikat.

„A gyerekek még mesevilágban élnek, és elhiszik, hogy a Jézus-báb is valóságos személy, akinek talán könnyebben megnyílnak, mint a hitoktatónak” – véli.

Júlia szerint a bábozás a felnőttekre is hat, a szülők hitét is formálja. „Minden alkalommal, amikor azon gondolkozunk, hogy hogyan adjunk át egy példabeszédet a kicsiknek, az bennünk is elmélyíti a történetek üzenetét” – vallja.

A bábkészítő a mai gyerekekkel kapcsolatban megemlíti, hogy életükben egyre nagyobb szerep jut az okos eszközöknek: a karantén alatt, amikor rengetegen voltak kénytelenek otthonról dolgozni, sokan próbálták úgy lefoglalni gyerekeiket, hogy mobilt, tabletet adtak a kezükbe. Ez látszólag beválik, ám a kicsiknek ekkor is szükségük van a szüleik figyelmére. „A legalapvetőbb igényük a személyes kontaktus, amit semmilyen kütyü sem tud pótolni” – állapítja meg. ♦

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
#JÓÉJTPUSZI

HATALOM

◆ Hát, kedvesem,
sokszor bealszol napközben is,
úgy tűnik, hogy dolgozol,
hogy fontos ügyekben jársz el,
hogy figyelsz másokra,
de valójában alszol.
Egyszerűen elszibbad a lelki figyelmed,
elveszted a valódi fókuszot,
beidegződésekben létezel,
látzatreakciókban létezel,
önmagad copypaste-jeként létezel,
és nem az én szeretetemben.
Jobb tehát, ha egész nap a vállamra dőlsz,
mint az utolsó vacsorán,
és akkor nem fogsz elaludni,
egészen közel, szívközel leszel
a mélyebb létezéshez, hozzám.
Ébreszd fel minden alvó percedet
és lélekrészedet, mert hatalom
és még több hatalom van bennük.
Hatalom arra, hogy mások élete
megváltozzék imáid és szavaid
következtében,
hatalom arra, hogy egyre jobban
átadd magadat Istennek.
Nem érdemes versengni egymással,
ne irigykedjetek, ne azt fűrkésszétek,
kinek van nagyobb hatása,
ki szentebb, ki átadottabb,
kit kísér több csoda és megtérés.
A nagy szentkedési verseny
csak rés a pajzson,
befurakszik rajta a Gonosz,
és alaposan belepiszkít,

fel sem ismeritek már egymásban
Isten arcát a mocsktól.
Mindenki a maga dolgaihoz,
a maga adományai szerint
kap hatalmat.
És igen, mindenki kap hatalmat,
építhet vagy rombolhat vele.
Az is, aki azt hiszi, ő neki
semmi sem jutott, ő semmire sem jó.
Ha tudná, ki mindenkire van hatással,
igencsak elámulna!
Sose akard megszerezni
a másnak járó lelki hatalmat,
ilyen matematika nem létezik.
Inkább a saját alvó erődet ébreszd fel,
mert több van még benned.
Ahogy egy autóban is ott szunnyad
a végsebessége.
Ezeket kéri számon rajtad az Isten,
de nem mint egy bogaras,
mogorva tanár vagy szadista edző.
Egyszerűen csak meghív,
hogy még átadottabban élj,
még több csodát láss.
Ezt a hatalmat nem birtokolhatod,
hiszen az eltávozott Úr ruházta rád,
az ő helytartója vagy.
De nem csak lóti-futi szolgál,
hanem belső barát, kedves gyermek,
akinek fülébe súgják a családi titkokat.
A lelki intimitás is hatalom,
talán a legfőbb hatalom.
Van-e nagyobb boldogság,
mint azé, akinek Isten fülébe súgja titkait? ◆

AZ ILLUSZTRÁCIÓ A KÉPMÁS MAGAZIN ÉS A MOME KÖZÖS SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉSÉBEN KÉSZÜLT.
ILLUSZTRÁTOR: PINTÉR ZIA GRÉTA

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

A kétkarú gyertya fénye

Szépen könyörgök, segíts rajtam, Szent Balázs!
Gyermekkoromban két fehér
gyertyát tettek keresztbe gyenge nyakamon
s úgy néztem a gyertyák közül,
mint két ág közt kinéző ijedt őzike.
Tél közepén, Balázs-napon
szemem pislogva csüggött az öreg papon,
aki hozzád imádkozott
fölém hajolva, ahogy ott térdeltem az
oltár előtt, kegyes szokás
szerint, s diákul dűnnögvé, amit sem én
s ő se jól értett. De azért
te meghallgattad és megóvtad gyermeki
életem a fojtogató
torokgyíktól, s a veszedelmes mandulák
lobjaitól, hogy fölönven
félszáz évet megérjek, háladatlanul,
nem is gondolva tereád (...)
Óh ne bánd csúf gondatlanságom, védj ma is,
segíts, Sebasta püspöke!

Babits Mihály: Balázsolás (részlet)

◆ Babits Mihály 1937-től szenvedett erős légzési nehézségektől, torok- és gégeproblémáktól. Orvosai gégerákot diagnosztizáltak, és ragaszkodtak ahhoz a meggyőződésükhöz, hogy a bajon csak egy műtét segíthet. A költő rettegett a betegségtől, de épp annyira a műtéttől is. Végül beleegyezett, a beavatkozást 1938-ban el is végezték. Azt mondhatni sikerrel, hiszen Babits utána még három évet élt, és az idő nagyobb részében dolgozni is tudott. Külföldre is elutazhatott egy irodalmi díj átvételére, sőt ekkoriban írta talán legnagyobb költeményét, a Jónás könyvét. A halál 1941-ben érte.

A Balázsolás ennek a műtét előtti rettegésnek és bizonytalanságnak a gyümölcse, a gyötrelem kiváltotta – Babitsnál egyébként merőben szokatlan – személyesség, kitárulkozás megrázó emléke. A hosszú versnek azt a részletét idéztük, amelyben a költő évtizedek óta először, visszaemlékezik arra, hogy amikor gyermekkorában torokgyíkot (diftéria) kapott, akkor részesült balázsáldásban.

Szent Balázs a III–IV. században élt örmény orvos és pap volt. Amikor Szebaszté város püspökévé választották, visszavonult egy magányos hegyi barlangba, onnan irányította a rábízottakat, gyógyította a betegeket. Azonban nemcsak a keresztények ismerték a barlanghoz vezető utat, hanem Agricola helytartó poroszlói is. És a helytartó ebben az időben Licinius császár korábbi rendelete alapján még üldözte a keresztényeket.

A püspököt elfogták, megkínozták, s végül 316. február 3-án kivégezték. Tisztelete már halála után megkezdődött, a VI., illetve Nyugaton a IX. századtól pedig a torokbajok és más betegségek ellen védő szentként ünnepezték. A balázsáldás liturgikus szokása mindmáig fennmaradt a katolikus egyházban, halála évfordulóján, február 3-án vagy a rá következő vasárnapon részesülhetnek benne, akik igénylik.

Giambattista Tiepolo (1696–1770): Szent Balázs. A Ca'Rezzonico-palota gyűjteményéből, Velence, Olaszország

A balázsáldásról sokaknak már csak gyermekkori emléküik van, írja Pilinszky János egy elmélkedésében 1961-ben, sokaknak még az sem. „Mert ugyan – mondja a kételkedés – megvédhet-e valakit a toroknyavalyától a kétkarú gyertya fényében osztott áldás?” – folytatja Pilinszky. Az emberek ma mindezt babonának, afféle itt maradt szokásnak tekintik csupán. Babits saját bevallása szerint korábban még ennyit sem gondolt, semmit sem gondolt Balázs püspökről és áldásáról. Csak akkor jutott eszébe a gyermekkori emlék, amikor betegsége élet-halál kérdéssé vált.

Csakugyan babonás szokás volna csupán a balázsolás a mai hívők részéről? Aki ezen a februári napon Szent Balázs közbenjárásáért fohászkodik, talán nem is közvetlenül Balázsban bíz. Hiszen a hivatalos liturgikus szöveg sem erre buzdít, hanem így szól: „Szent

Balázs püspök és vértanú közbenjárására szabadítson meg téged az Isten a torokbajtól és minden más bajtól, az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Ámen.” Szent Balázs a közbenjáró, de Isten a gyógyító. A hívő nem emberbe, hanem Isten irgalmába veti bizalmát.

Babits élete nagyobb részében nem volt vallásgyakorló katolikus. Örök kereső, vívódó alkotó volt, akinek vallássosságát egyfajta kultúrkereszténységnek tartják az irodalomtörténészek. Súlyos betegsége előrehaladtával, mégis visszatért a gyermekkori egyszerű, látszatra tán naiv hitéhez. A Balázsolás azt tanúsítja, milyen forró szenvedély, az isteni irgalomba vetett reménység tudta átjárni ezt a bonyolult, intellektuális kételyektől szaggatott lelket. Nemcsak a balázsáldást kérte és kapta meg, hanem életgónást végzett, és felvette az utolsó kenetet. ♦

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

HÉT NŐVÉR TÜNDÖKLÉSE ÉS BUKÁSA

Köztiszteletnek örvendő
szexszimbólumok a XIX. században

A tényt, hogy Amerika hosszú időn keresztül a korlátlan lehetőségek hazája volt, számtalan élettörténet bizonyítja. Ezek közé tartozik hét lánytestvér, a *Sutherland* nővérek históriája is, akik gyönyörű, dús, hosszú hajuknak – és apjuk menedzseri tehetségének – köszönhetően hatalmas hírnévre és mesés vagyonra tettek szert. Ötvöződött bennük a tiszteletre méltó, önálló nő, a „rocksztár” és a szexszimbólum. Mindent elértek, amit a piac lehetővé tett, aztán mindent éppolyan gyorsan veszítettek el, mint ahogyan megszerezték.

◆ A nővérek története kezdetben egy kissé elcsépelte mesére emlékeztetett. A XIX. század közepén, az USA és Kanada határán, a Niagara-vízesés közelében élt egy házaspár, akiknek húsz év leforgása alatt hét lánya született. Az anya szült egy fiút is, de ő nem sok szerepet játszik a történetben. A lányokat Sarah-nak, Victoriának, Isabellának, Grace-nek, Naominak, Dorának és Marynek hívták, a fiút pedig Charlesnak.

Apjuk, Fletcher Sutherland volt a helyi tiszteletes, a család a nyomor szélén egyensúlyozott. Az örökölt pulykafarm nem hozott annyi bevételt, amennyiből nyolc gyermeket tisztességesen el lehetett volna tartani, pedig mindegyiket egészen kicsi koruktól kezdve befogták dolgozni. A környék lakói jól ismerték a rongyos ruhákban járó lányokat, akik a szegényes faház udvarán hajkurászták a madarakat. A szájalom mellett azonban egyfajta csodálatot is éreztek irántuk, mivel a gyerekeknek gyönyörű, dús, hosszú, sötét hajuk volt, amelyet kiengedve viseltek.

Fletcher ráérezett, hogy ilyen lányokkal sok pénzt lehet keresni. Felsejlett előtte egy olyan jövő, amelyikben

neki nem kell túl sokat dolgoznia, mert a gyerekek elvégzik helyette az érdemi munkát. Először a zenei pálya felé indította a gyerekeket: énekelni tanítratta őket, és mindegyiküket kötelezte, hogy legalább egy hangszeren tanuljanak meg játszani. Amikor kielégítőnek gondolta a felkészültségüket, a környék templomaiba kezdett járni velük, ahol a gyerekek a saját éneküket kísérték mindenféle hangszeren. Eleinte Charlest is vitték magukkal, azonban az egyetlen fiú kifejezetten rombolni látszott a hét szép lány nimbuszát. Ők eleinte gyakran szegyenkeztek a szereplések közben, sőt az iskolában, a társaik előtt is. Különösen azért, mert az anyjuk minden áldott nap alaposan bedörzsölte a hajukat egy saját készítésű balzsammal, amely olyan bűzt árasztott, hogy a lányokat rendszeresen csúfolta a többi gyerek, ők pedig gyakran a házuk körül tenyésző magas fűben bújtak el a látogatók elől. Ez azonban csak 1867-ig tartott, amikor édesanyjuk hirtelen meghalt. A legfiatalabb lány ekkor még éppen csak, hogy járni tudott, a legidősebb pedig gyakorlatilag felnőtt nő volt.

A Sutherland nővérek egy 1880-as évekből származó fotográfián

Grace Sutherland az 1890-es években

A HAJ BÜVÖLETÉBEN

Az apa azonnal a saját kezébe vette az irányítást, és felgyorsította a hét testvér „marketingkampányát”. Az első sikerek hamar megérkeztek. Nem feltétlenül azért, mert a lányok olyan felülmúlhatatlan zenei teljesítményt nyújtottak, sokkal inkább azért, ahogyan megjelentek. A hét lány közül egy sem akadt, akinek ne ért volna legalább a derekáig a haja, és volt köztük olyan is, akinek a földet söpörte. Akadt köztük olyan, akinek kibontott fürtjei teljesen betakarták a testét. Bár a lányok némelyike tehetséges és profi énekesképezte magát, felnőttkorukra mindez másodlagos jelentőségű lett. A hét csinosan felöltözött, magabiztosan viselkedő hölgy olyan letaglózó élményt nyújtott a nézőközönségnek, amit ma már nehéz megérteni. A XIX. században a nőiesség talán legfontosabb szimbóluma a haj volt. Az olyan hajzuhatag látványa, mint amilyennel a Sutherland lányokat megáldotta a sors, elemi erővel engedte felszínre törni a kor lefojtott szexualitását. A betegségekől és az életveszélyes gyógyszerektől abban az időben sok nő haja megritkult, vagy teljesen ki is hullt, ezért a Sutherland lányok egészséges, vastag, tömör és gyönyörű haja a nőiesség ősi, mindent átható erejét szimbolizálta. Írók, költők áradoztak ilyesmiről, a férfiak erotikus fantáziáiban pedig ezerféle jelentést nyert. A misztikus hetes szám ráadásul még spirituális szinten is vonzóvá tette a nővéreket.

Az üzlet beindult: a család nemsokára New Yorkban és Floridában turnézott, majd egyre hosszabb és távolabbi területeket hódított meg az Egyesült Államokban. Mire a legfiatalabb lány, Mary is felcseperedett, két méternyi haja volt, Viktóriáé ennél harminc centiméterrel

hosszabb, és a legkevésbé látványos külsejű testvér, az elsőszülött Sarah haja is egy méter hosszan hullámozott. A legvastagabb copf a több mint tíz centiméteres átmérőjével ámulatot váltott ki. Showműsorokat, valóságos divatbemutatókat tartottak. A nézősereg által izgatottan várt pillanat az volt, amikor a hölgyek kihívó mozdulattal kibontották összefonott fürtjeiket, és az ámuló közönség elragadtató kiáltásai közepette hét gyönyörű hajzuhatag omlott alá.

A sajtó imádta őket, egymás után jelentek meg róluk képekkel illusztrált, elragadtatót beszámolóik. Apjuk valószínűleg született menedzsvertehetség volt, mert sikerült elérnie, hogy lányai – megjelenésük és viselkedésük nyilvánvalóan szexuális jellegű vonzereje ellenére – kizárólag mint a legtisztább polgári, női erények megkérdőjelezhetetlen bajnokaiként szerepeltek a közéletben.

A menedzserek és a showműsorok szervezői versengtek értük, ők pedig természetesen a legjövedelmezőbb megoldást választották: a világhírű Barnum és Bailey Cirkuszhoz szerződtek. Ettől kezdve minden eddiginél szervezettebb formában, a legkedvezőbb körülmények között mutogathatták magukat a legváltozatosabb helyszíneken. A pénz komoly mennyiségben kezdett befolyjni a családi kasszába. Apjuk a cirkusz egyik tulajdonosával, Henry A. Bailey-vel karöltve megalapította a Sutherland Sisters Vállalatot, amely már az 1884-es év végére kilencvenezer dollárt termelt. Ez a mai árfolyamon számolva egymilliárd forintnak felel meg. Bailey azon melegeben feleségül is vette az egyik lányt, Naomit, így az üzlet még biztosabb lábakra állhatott.

HA EGY ÜZLET BEINDUL

Fletcher Sutherland tiszteletes eközben vérszemet kapott, és kigondolta, hogyan lehetne még több pénzt keresni. Szabadalmi jogot szerzett az általa kifejlesztett Sutherland Hajtonik nevű hajbalzsamra. Ez tulajdonképpen ugyanaz a keverék volt, mint amit egykor felesége kent lányaik hajára, csak az elviselhetetlen szagot árasztó összetevőket hagyta ki belőle. A korszak olyannyira bálványozta az egészséges haj álmképét, hogy nemcsak a nők, hanem a férfiak is ellenállhatatlannak tartották a lehetőséget. A hajbalzsamot kopaszodásgátló és hajnövesztőszerként is árusították, így a társadalomnak szinte nem volt olyan csoportja, amely ne vásárolta volna lelkesen.

A hét Sutherland nővér rövidesen minden képzelet felülmúlóan gazdag lett. Extravagáns életet éltek: ingatlanokat vásároltak, szórták a pénzt ruhákra, ékszerekre és utazásokra, miközben tiszteletre méltó hírük ellenére szeszélyesen váltogatták a szeretőiket. Amikor az apjuk 1888-ban meghalt, a lányok már régen készen álltak az önállósodásra. Közös tulajdonosai lettek a családi vállalkozásnak, és a fésűtől a fejbőrtisztítótól és a hajfestékeken át az arcpakolásokig mindenféle kozmetikai terméket árusítottak. A nevük híres márka lett, ők pedig ki sem tudtak úgy lépni az utcára, hogy a hódolók ne lihegiének csapatostul a sarkukban.

A rajongók imádata sokszor tolakodó és felkavaró volt, ráadásul mindez a testőrökkel védett celebek kora előtt évtizedekkel történt. Sokan próbáltak ravasz vagy tolakodó módszerekkel megszerezni egy-egy tincset a fétisként imádott hajzuhatagokból, egy ékszerész például nagyjából ötszázezer forintnyi dollárt fizetett Viktória egyetlen hajtincséért, amit aztán arra használt fel, hogy ráfüggesztett egy hétkarátos gyémántot, és kiállította a boltjában. Egy gazdag üzletember ennél is tovább ment: harmincöt-negyven millió forintot vagyont ajánlott neki az összes hajáért cserébe. Viktória olyan gazdag volt, hogy könnyedén visszautasíthatta az ajánlatot.

Az 1890-es évektől a hét nő együtt lakott egy luxusházban, amelyet a család egykori, szegényes kunyhója helyén építettek. Mindenből a legdrágábbat szereltették be a kristálycsillároktól a keményfa falburkolatokon át egészen az akkor még szinte példátlan külön fürdőszobáig, amelyben hideg és meleg vizes csapok is helyet kaptak. Olyan szemérmetlen fényűzésben éltek, hogy még a háziállataiknak is külön lakosztálya volt téli és nyári ruhatárral, az egyik kutyájuk halálakor pedig drága temetést rendeztek neki koporsóval, koszorúkkal és hírlapokban megjelentetett nekrológgal. A gazdagság és

a hatalom gátlástalanná tette őket. A tiszteletre méltó, vallásos nők álarca mögé bújva alkohollal és kábítószerekkel felpörgetett partikat tartottak, egymás közt vizsálykodtak, szerelmi háromszögekben és ezoterikus összejöveteleken vettek részt. Közben egyre fékezhetlenebbül szórták a pénzt.

BALJÓS ÁRNYAK ÉS VÁLTOZÓ NŐIDEÁL

Naomi 1893-ban meghalt. Három gyereket szült Henry Bailey-nek, és ezzel a hét nővér közül egyedül alapított valódi családot. Még negyvenéves sem volt. A többieket mélyen megrázta az eset, de gyorsan találtak pótlására egy helyettest, akinek három méter hosszú haja volt. Victoria ötvenévesen férjhez ment egy tizenkilenc éves fiúhoz, majd három évre rá meghalt. Mary elmebeteg lett, és varázsigékkel igyekezett rontást hozni a többiekre, így a testvérei bezárták a házuk egyik szobájába. Egy Frederick Castlemaine nevű harmincéves francia nemes Dorának udvarolt, majd végül a negyvenéves Isabellát vette el. A fiatalember olyan súlyos morfinista és ópiumfüggő volt, hogy hamarosan öngyilkos lett. A látványosan gyászoló nővérek üvegkoporsóba zárták, és tíz napig rendszeresen látogatták. Végül a közegészségügyi hatóságoknak kellett közbelépnie.

A nővérek 1907-ig még felléptek a cirkusszal, aztán a hírnévnek fokozatosan vége szakadt. Megöregedtek, és egyre kiállhatatlanabbak lettek. Isabella 1914-ben meghalt, 1919-ben pedig Dorát gázolta halálra egy autó. A bevételek elapadtak, az életben lévő testvérek viszont továbbra is riasztó ütemben költötték a pénzt. A legnagyobb csapást végül a körülöttük lévő világ megváltozása mérte rájuk. A hosszú haj a századforduló után egyre inkább kiment a divatból. Az I. világháborút követően az önállósodó és egyre öntudatosabb nők rövidre vágatták a hajukat, így a Sutherland Hajtonik értékesítési számai radikális csökkenésnek indultak. A nővéreket lassan elfelejtette a világ.

Az utolsó két Sutherland nővérnek 1931-ben már ételre is alig volt pénze. Ki kellett költözniük a házukból, amely néhány évig üresen állt, majd leégett. A család minden maradék vagyontárgya és emléke odaveszett, beleértve az addigra már feledésbe merült Sutherland Hajtonik receptjét is. Mary egy állami elmeegógyintézetbe került, ahol 1939-ben halt meg. A legtovább Grace élt, ő is magányosan és elszegényedve. Kilencvenkét évesen hunyt el 1946-ban. A család túlzásúfolt mauzóleumában már nem volt hely számára, így egy jelöletlen sírba temették el. ♦

SZÖVEG –
VÉSEY MIKLÓS

SOROZAT –
BIBLIAI TÖRTÉNETEK

A kimondott nem ereje

„Mária így válaszolt: »Íme, az Úr szolgálója vagyok, legyen nekem a te igéd szerint.« Erre az angyal eltávozott.”

(Lk 1, 38)

◆ Nem érdekelte különösebben, mit mond az angyal, nem igazán látott fantáziát a dologban, úgyhogy nemet mondott neki. Nem esett teherbe, nem is néztek rá rossz szemmel az ismerősök. A férje nem kapott álmában üzenetet, nem is kegyelmezett meg a feleségének, hiszen nem volt miért, nem történt semmi, amit félre lehetett volna érteni. Nem kerestek szállást éjnek éjjelén, nap közben találtak rögtön, hiszen nem volt láthatóan áldott állapotban az asszony.

Nem szült titokban, állatok közt, nem jöttek sem bölcsek, sem királyok látogatóba, hisz nem volt kihez. Nem volt semmi, ami zavarta volna az álmukat, kényelmesen, kipihenten ébredtek, nem kellett menekülni senki és semmi elől. Amikor katonák jöttek szembe az úton, nem húzódtak félre egy bokor mögé, nem volt senkijük, akit féltetniük kellett volna.

A gyerekük nem növekedett, nem kellett tanítani erre-arra. Nem vesztették szem elől, hogy aztán lélekszakadva keressék mindenfelé. Nem nyugtatta meg őket a templomban, hogy neki itt van a helye, nem tanulta ki az apja szakmáját alázattal, nem nyiladozott az értelme és a lelki világa. Nem látszott rajta, hogy más, mint a többi gyerek, nem voltak kiemelkedő képességei, korát meghazudtoló bölcsessége. Nem volt istenkapcsolata, nem imádkozott, nem olvasta az írásokat, nem értelmezte őket.

Nem voltak céljai, küldetésstudata, nem kereste megszáloltan azt a valamit, amiért a világra született.

Nem tűnt el negyven napra, és nem állt ellen a kísértéseknek, hiszen aki nincs, az kísértésbe sem eshet. Nem rontott el semmit, nem tanult a hibáiból, nem talált rá az útjára. Nem keresztelkedett meg, nem lett alázatos, nem volt vonzereje, nem gyűjtött maga köré tanítványokat, nem tanított, nem is tanult tőle senki semmit. Nem került összetűzésbe a képmutató vallási vezetőkkel, nem borított fel asztalokat, nem okozott semmiféle botrányt, nem kellett senkinek szembenéznie azzal, hogy az élete ilyen vagy olyan, és lehet, hogy változtatni kéne. Nem gyógyított meg senkit, sem szombaton, sem máskor, a betegeknek nem volt kihez odamenni, nem is gyógyultak meg, mindannyian betegek maradtak.

Nem volt hatással az emberekre, nem tűnt fel senkinek. Nem volt kényelmetlen a jelenléte, nem akarták eltenni láb alól. Nem voltak követői, nem árulták el, nem börtönözték be. Nem pofozták fel, nem ostorozták meg, nem ítélték el igazságtalanul. Nem feszítették keresztre, nem kínlódott, nem kapkodott lélegzetért. Nem mondta, hogy bevégeztetett. Nem halt meg. Nem támadt fel. Nem is hallottunk róla.

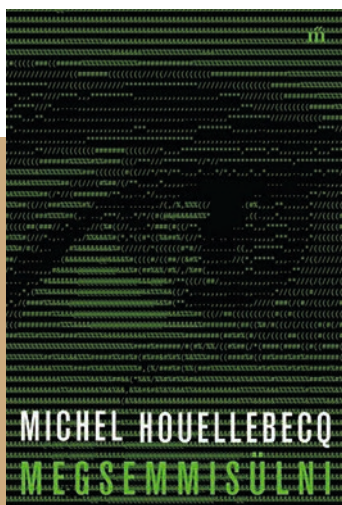
És csak egy egyszerű „nem” kellett ahhoz, hogy ne kezdődjön el ez az egész. ◆

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

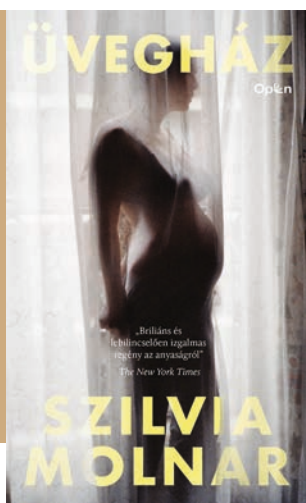
Mi kell a sikerhez?

Néhány évtizeddel ezelőtt naivan azt gondoltam, a jó könyv sikeréhez legfőképpen írói tehetség szükségeltetik. Ma már pontosan tudom, hogy a tehetség önmagában vajmi kevés. A sikerhez, a bestsellerlistára kerüléshez – szeretjük, nem szeretjük – elengedhetetlen a jó marketing. Az ünnepek után három másként, más mértékben sikeres könyvről gondolkodtunk.

◆ **MICHEL HOUELLEBECQ MEGSEMMISSÜLNI** című, hétszáz oldalas regénye a francia kiadást követő hónapokban jelent meg magyarul 2023 őszén, hála a Magvető Kiadónak és a szerző kiváló fordítójának, *Tótfalusi Ágnes*nek. Ennek a vaskos kötetnek a megjelenítése nem járt semmiféle kockázattal, *Michel Houellebecq* ugyanis senkit sem hagy hidegen. Lelkes rajongói és heves ellenzői egyaránt vannak. Az első tábor szerint a legtisztábban látó európai író, aki a főszóval ellentétben a nyugati kultúra hanyatlását, közeli halálát vizionálja, s ennek okaira is pontosan rámutat (bevándorlás, a hit elvesztése, a családok felbomlása, az intellektuális és érzelmi sivárság, a hagyományok megtagadása). A bírálók szerint az író avított konzervatív nézeteket valló rasszista prédikátor, ráadásul szexista is. A rajongók korunk legnagyobb írójának tartják, az ellenzők szerint műveiben elvarratlan szálak, hatásvadász jelenetek és ideológiai szólamok vannak. Mindkét csoport olvassa könyveit: az egyik, hogy tapsolhasson, a másik, hogy utálkozzon. E sorok írója korábban egyik táborhoz sem csatlakozott, a *Mégsemmissülni* azonban olyan elementáris hatást gyakorolt rá, hogy muszáj kimondania: izgalmas, felkavaró remekművel van dolgunk. Tolsztoji méretű tabló a XXI. századi Franciaországról, a politika felsőbb köreiről, a hanyatló értelmiségről, a lecsúszott középosztályról, az emberi kapcsolatokról, a szétesett családokról, a szeretet megtartó erejéről.

A főszereplő, *Paul Raison* ötven körüli értelmiségi, a sikeres gazdasági miniszter, az elnökségre is aspiráló *Bruno Juge* titkára. Feleségével együtt él, de évek óta nincs közük egymáshoz. Paul apja, a titkosszolgálat egykori vezető embere agyvérzést kap, kómában fekszik egy vidéki kórházban. Paul húga, *Cécile*, valamint az ő férje és *Madeleine*, a fiatal házvezetőnő van mellette. Paul odasiet, de nem nagyon tud mit kezdeni a helyzettel. Hamarosan megérkezik a harmadik testvér, *Aurélien*, borzalmas feleségével. A magasabb régiókban élő Paulnak rá kell döbennie, hogy az általa mélyen lenézett, *Marine Le Pen*-hívő húga és munkanélküli férje mennyivel különbek, mint ő és a barátai. Hogy a mélyen hívő, tanulatlan *Madeleine* önfeláldozó szeretetével életet tud lehelni az ő félhalott apjába.

Közben Párizsban forrong a politika, a választások előtt zseniális imázsépítők, kampányszakemberek versengenek egymással. Az igazság senkit sem érdekel, ebben a világban csak a látszat számít. Persze, hogy nem a legtehetségesebb jelölt fog nyerni. A Nemzeti Tömörülés ellen a korábban kibékíthetetlen pártok is összefognak.

Közben Paulnak vissza kell vonulnia a politikától, mivel Aurélien felesége leleplező cikket írt a családról. Paul otthon keres vigaszt, és lassan meghódítja, visszaszerzi feleségét. Amikor már-már minden jóra fordul, kiderül, hogy a férfi rákos, és gyógyíthatatlan beteg. De ezelőtt még fel kell dolgoznia a családnak Aurélien öngyilkosságát.

Míg a családi kapcsolatok tisztázódnak, a háttérben reménytelenül nyomoznak a titkosszolgálatok az egyre szaporodó merényletek elkövetői ellen.

Így leegyszerűsítve talán banálisnak tűnik a cselekmény. Csakhogy Houellebecq pompás, hol mulatságos, hol tragikus epizódokban villantja fel a történések, nagyszerű, ellentmondásokkal teli figurákat teremt, akik sokáig elkísérnek minket. A regény üzenete pedig velünk marad: csak az önfeláldozó szeretet menthet meg bennünket, mentheti meg a világot.

(Magvető Kiadó, 7999 Ft)

SZILVIA MOLNAR ÜVEGHÁZ című regényét neves kritikusok az elmúlt év legjobb tíz amerikai könyve közé emelték. A Magyarországon született, aztán családjával sokáig Svédországban élő lány az Egyesült Államokban találta meg önmagát (és persze társat és a családi boldogságot). Irodalmi ügynökségnél dolgozik, fordít (*Oravec Imrét* például), novellákat ír, s 2023-ban váratlanul előállt egy remek regénnyel.

Az egyes szám első személyben elmondott történet arról szól, hogy egy jó házasságban élő, sikeres fiatal nő miként éli meg terhességét (amely nem áldott állapot), a gyötrelmesen nehéz gyermekszülését, s az azt követő bezártságot. Nem szabad legyinteni, szó sincs itt egy elkényeztetett perszóna, egy undok kékharisnya nyafogásáról, csupán arról, hogy a szülés utáni depresszió, a testi és lelki kínok miként idegenítenek el egy ifjú anyát az újszülöttről, a férjétől, az egész világtól. Különösen akkor, ha súlyos beteg szomszédja naponta cseppet be azzal az ürüggyel, hogy zavarja a gyereksírás. Nem mondhatja neki, hogy őt is zavarja, s szívesebben fordítana, írna. Inkább együtt teázik a halálra készülő férfival. Idővel jobban tud vele beszélgetni, mint az őszintén aggódó, a munka után mindig hazasiető férjével, akinek nemet mond a bezártságot oldani kívánó valamennyi ötletére. Aztán önmaga számára váratlanul féltetni kezdi a gyermekét, sőt legszívesebben kikapná férje kezéből, aki az első pillanattól fogva rajongva dédelgeti. Végül kimozdul otthonról, csak is azért, mert a gyerekeknek kell a friss levegő.

Szilvia Molnar keményen, szűkszavúan fogalmaz. Azt üzeni olvasóinak, hogy nem könnyű anyává válni, de előbb-utóbb, minden nehézség ellenére feltámad a modern nőben is az anyai ösztön, amely elfeledteti az álmatlan éjszakákat, a nehéz szülést, az eltorzult testet, a véresre mart mellbimbókat.

Még mielőtt bárki attól félné, hogy Szilvia Molnar elriasztja a fiatal nőket a gyermekvállalástól, le kell szögeznünk: az *Üvegház*, miközben leszámol a rózsaszín álmokkal, reményt és erőt ad.

A magyarul is beszélő Szilvia Molnar angolul írt regényét *Lázár Júlia* szép fordításában kapjuk kézhez.

(Open Books, 3799 Ft) ♦

FEBRUÁRI KIMENŐ

Fotó: Magyar Nemzeti Múzeum

MAGYAR MENYASSZONY

A Magyar Menyasszony címen megnyílt nagyszabású új időszaki kiállítás révén több száz ismert és ismeretlen nő története elevenedik meg: féltve őrzött ruháik, kellékeik, szerelmes leveleik mind a női szerepek, valamint az esküvőhöz, a házassághoz fűződő viszony változásáról mesélnek. A tárlat anyaga ötszáz évet ölel fel, amely a látogatóknak nemcsak esztétikai élményt nyújt, hanem számos új ismerettel is szolgál.

Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum

Fotó: A főnökasszony című filmben: Catherine Deneuve

FRANKOFÓN FILMNAPOK

Idén február 28-a és március 10-e között rendezik meg a Frankofón Filmnapokat Budapesten. A másfél hét alatt a fővárosi Uránia Nemzeti Filmszínházban és a Francia Intézetben huszonöt kortárs francia, belga, kanadai, román, svájci és tunéziai alkotást nézhet meg a hazai közönség eredeti nyelven, magyar felirattal. A Budapesten bemutatott filmek nagy részét több vidéki városban is megtekinthetik az érdeklődők március 1-je és 31-e között.

Budapest, Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged

Fotó: Budaörsi Latinovits Színház, Boróvi Dániel,
olvasópróba

BUDAÖRSRE ÉRKEZIK A VÁGY VILLAMOSA

A Dollár Papa Gyermekei színi társulat *Takács Katalin* és *Rába Roland* főszereplésével állítja színpadra *Tennessee Williams* híres drámáját. A társulat vezetője és a darab rendezője, *Ördög Tamás* arra a kérdésre keresi a választ: Vajon túl lehet-e élnie egy embernek ép ésszel a körülötte lévő pusztító környezetet, s vajon *Blanche* figurája emelkedett lélek-e, örök kívülálló vagy gyenge alkoholistá csupán? Bűnös-e vagy ártatlan?

**Budaörsi Latinovits Színház,
február 23. és 25., 19:00**

HÁTRALÉVŐ ÉLETEM ELSŐ NAPJA

Egy esős éjszakán négy idegen találkozik egymással és egy titokzatos emberrel (*Toni Servillo*). Valamennyi magányos lelket az öngyilkosság gondolata foglalkoztatja, a titokzatos férfi pedig egy hetet ad nekik, hogy megnézhessék, milyen lenne a világ nélkülük, s milyen, ha életben maradnának. *Paolo Genovese* olasz rendező ezúttal saját regényét adaptálta filmre, s formált belőle életigenlő alkotást a mozivászonra.

Bemutató: 2023. december 21.

Fotó: BIDE

MARIUPOL, HARCBA A REMÉNNYEL (2023)

Hogyan lehet szavakba önteni azt, amikor az éjszaka közepén bombatalálat éri az ember otthonát, és a karjaiban hal meg a tízéves fia? Milyen érzés egy légiriadó kellős közepén szülni, egy folyamatosan tűz alatt álló kórházban? Az ukrainai háború első hónapjaiban forgatott film a Mariupolban élő újságíró, *Nadja Sukhorukova* naplója alapján, túlélő civilek szemével mutatja be a korábban virágzó kulturális életéről ismert város megszállását.

Budapest, Erőművház, február 22., 19:00

Fotó: Hagyományok Háza

SZECESSZIÓ, ART DECO, NÉPMŰVÉSZET NŐI LÉLEK, NÉPI FORMÁK

A január végén nyílt kiállítás a szecesszió és az art deco, valamint a népművészet találkozását vizsgálja, mégpedig női alkotók sajátos perspektívájából. Olyan művészek nézőpontján keresztül mutatja be a korszakot, mint *Lesznai Anna*, a *Zsolnay nővérek*, *Mallász Gitta*, *Undi Mariska*, *Lukáts Kató* vagy *Zsindelyné Tüdős Klára*. A kiállítás gyűjteményi részében a legjelentősebb hímző parasztasszonyok munkásságát ismerhetik meg a látogatók.

**Budapest, Hagyományok Háza,
Kallós Zoltán Kiállítóter**

Legyen

a média
a családért!

17 éve díjazzuk
a családbarát
újságírást.

Az alapítvány
megalakulása óta
114 újságírónak
adtunk elismerést
és ezzel biztatást.

Közel 200
Képmás-estet
szerveztünk.

**Támogassa
munkánkat**

**1% adója
-val!**

Adószám: **18260993-2-41**

 www.mediaacsaladert.hu

Fotó: Wikimedia Commons

VADÁSZAT 40

A blues és a rock szerelmesei különleges élményben részesülnek Hobo, vagyis *Földes László* februári koncertjén az Arénában, ugyanis negyvenedik születésnapját ünnepli a Vadászat-album. A lemez a Hobo Blues Band negyedik nagylemezeként jelent meg, és egyike volt azon ritka konceptlemezeknek, amelyeknek teljes anyaga egy gondosan megtervezett, zeneileg és szövegileg egységesen ábrázolt téma köré épült. Sikere azóta is töretlen, hatása, öröksége nemzedékeken átível.

**Budapest, Papp László Budapest Sportaréna,
február 10., 20:00**

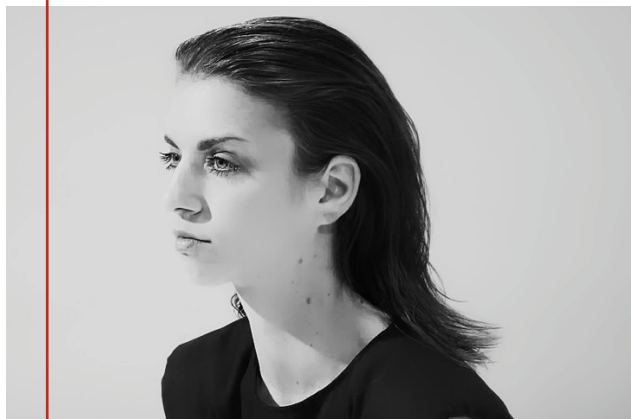

Fotó: Várkert Bazár

SZELÍDEN ÉS SZILÁRDAN HITVALLÁS SZABÓ MAGDA MŰVEIBŐL

Az előadás során megelevenedik *Szabó Magda* anyai nagyszüleinek családjá, az édesanyja, *Jablonczay Lenke*, az édesapja, *Szabó Elek*, *Cili*, a különleges testvér, *Szobotka Tibor*, az imádott férj és nem utolsósorban a legfontosabb helyszín, Debrecen. És természetesen végig jelen van Szabó Magda. Gyermekként, serdülő leányként, szerelmesként, barátként, özvegyként, halhatatlanként. Az író nő szerepében *Gajdó Delinke* színművészt láthatjuk.

**Budapest, Várkert Bazár, Rendezvényterem,
február 18., 19:00**

Fotó: Mészáros Csaba, a Pataky Klári Társulat Facebook-oldala

TÖKÉLETES MOSOLY PATAKY KLÁRI TÁRSULAT

Korunkban szinte minden a külsőségekről szól. Hogy nézünk ki, mit viselünk, hol lakunk, hová járunk enni, sportolni, nyaralni, és milyen státuszt töltünk be a világban az általunk birtokoltak révén. Mindez meghatározza az identitásunkat. Mutogatjuk is őket. Szép nagy társas képeskönyvet alkotunk magunkról másoknak. Mindenki nézegetheti. A táncelőadás azonban élénk tart tükröt. Előadók: *Bot Ádám* és *Temesvári Zsófia*

**Budapest, Nemzeti Táncszínház,
február 20., 19:30**

LAKÁSBEÚJÍTÁS? NYERJ MOST JÁTÉKOSKÁRTYÁDDAL!

**FŐNYEREMÉNY:
ÚJ ÉPÍTÉSŰ LAKÁS A BUDAPESTI
SOMFA LIGET LAKÓPARKBAN**

*Játssz egy szelvényen legalább 1000 Ft értékben,
és használd Játékoskártyádat!*

A nyereményjáték időtartama: 2023. augusztus 28. – 2024. március 3.

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

 otp Ingatlan

További részletek a lottózókban
és a www.szerencsejatek.hu honlapon.

#maradjonjáték

* A felhasznált látványképek és marketing illusztrációk nem a nyereménylakásról készültek, annak műszaki tartalmát és tényleges megjelenését nem tükrözik.

* A kép illusztráció.

ZAMOLY

**HORVÁTHNÉ
SOMOGYI ILDIKÓ**
ÉRTELMI SÉRÜLT FIATALOK
ÖNÁLLÓ LAKHATÁSÁT ÉS
ÉLETVITELÉT SEGÍTI.

Cikk az 42. oldalon

